

Razvoj socijalne medicine i javnog zdravstva

Uvod, osnove, organizacija nastave

Doc. dr. sc. Ozren Polašek
Katedra za javno zdravstvo

Socijalna medicina / Javno zdravstvo

Puno za malo ili malo za puno?

- Je li bolje provesti **mного za nekoliko ljudi** [transplantacija jetre kroničnom alkoholičaru, ~400.000 Kn] ili **malo za mnogo ljudi** [cijepljenje protiv HBV po 280 Kn za 1429 djece]?

Medicina je društvena znanost, a politika ništa drugo nego medicina u velikim razmjerima

R. Virchow *Die Medicinische Reform, 1848*

Revolucionarne ideje Virchowa

- Uspostavljanje medicinske zaštite uz izbor liječnika
- Zabrana dječjeg rada
- Zaštita trudnica
- Smanjenje radne satnice za radnike u posebnim uvjetima
- Kontrola izloženosti štetnim tvarima na poslu
- Uvođenje ventilacije zraka na poslu

Povijesne zanimljive ideje

- JP Frank (1786) *Medizinische Polizei*
- J Guerin (1848) *Termin socijalna medicina*
- Engleska (1848) *Zakon o javnom zdravstvu*

Dubrovačka Republika, 1377. godine - lazareti

Osnivačka Skupština Svjetske zdravstvene organizacije

1926. Andrija Štampar: 10 principa za organizaciju i rad zdravstvene službe

- Važnije je obavještavanje naroda od zakona.
- Pitanje narodnog zdravlja i rad na njegovom unapređenju nije monopol liječnika, nego se njim trebaju baviti svi bez razlike. Samo ovom zajedničkom suradnjom može se unaprijediti narodno zdravlje.
- Najvažnije je pripremiti u jednoj sredini teren i pravilno shvaćanje o zdravstvenim pitanjima.

- Liječnik treba biti socijalni radnik; s individualnom terapijom ne može postići mnogo; socijalna terapija je sredstvo koje ga može dovesti do pravog uspjeha

- Liječnik treba biti narodni učitelj

- U pitanju narodnog zdravlja ne smije se činiti razlika između ekonomski jakih i slabih

- Liječnik ne smije biti ekonomski ovisan o bolesniku, jer ga ekonomska ovisnost sprječava u glavnim njegovim zadaćama

- Potrebno je stvoriti zdravstvenu organizaciju u kojoj će liječnik tražiti bolesnika, a ne bolesnik liječnika, jer se samo na taj način može u našem staranju da obuhvati sve veći broj onih čije zdravlje treba očuvati
- Glavno mjesto liječničkog djelovanja su ljudska naselja, mjesta gdje ljudi žive, a ne laboratoriji i ordinacije
- Pitanje narodnog zdravlja od većeg je ekonomskog nego humanitarnog značaja

Svjetska zdravstvena organizacija (SZO) *World Health Organization (WHO)*

- 7. travnja 1948. osnovana Svjetska zdravstvena organizacija
- Svjetska zdravstvena organizacija – međunarodna organizacija, djeluje u sustavu Ujedinjenih naroda kao upravljač i koordinator zdravstvenih akcija te jedinstveni instrument međunarodne zdravstvene suradnje među državama

World Health Organization

Glavni cilj SZO

- Cilj djelovanja Svjetske zdravstvene organizacije je dostignuće najvišeg stupnja zdravlja svih naroda – zdravlje kao temeljno ljudsko pravo

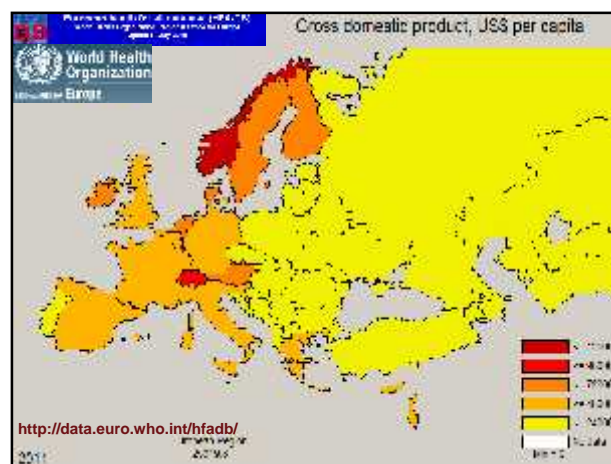
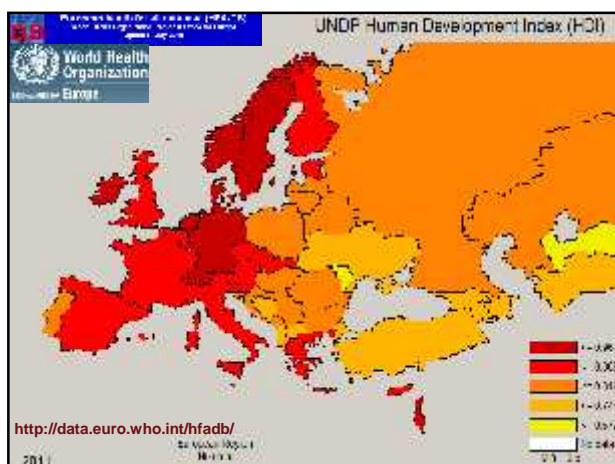

World Health Organization

Zdravlje za sve

- 1977. god. Skupština SZO je međunarodnoj zajednici i zemljama članicama uputila izazov: postići **Zdravlje za sve**
- 1984. su zemlje članice prihvatile 38 ciljeva regionalne strategije **Zdravlje za sve**

Zdravstvene povelje

- Postoji nekoliko temeljnih zdravstvenih povelja i dokumenata koji predstavljaju idealiziranu i vizionarsku sliku svijeta
- Najpoznatije su Povelja iz Alma Ate, Ottawe, Jakarte, Milenijski razvojni ciljevi i projekt Zdravi gradovi

Alma Ata 1978.

- Deklaracija o **primarnoj zdravstvenoj zaštiti**, fokus na interesu čovječanstva
- Zdravlje za sve – sve za zdravlje
- Vlade su odgovorne za zdravlje svojeg naroda
- Glavni društveni cilj trebao bi biti postizanje razine zdravlja koja omogućuje društveno i gospodarski produktivan život svim članovima svih naroda
- Primarna zdravstvena zaštita ključ je postizanja ovog cilja u sklopu razvoja u duhu socijalne pravde

Ottawa 1986.

- Pet strategija povelje za **unapređenje zdravlja**
- izgradnja društvene politike zdravlja
- stvaranje okoline koja podržava zdravlje
- jačanje akcije zajednice
- razvijanje osobnih vještina
- preusmjeravanje zdravstvenih službi

Jakarta 1997.

- Deklaracija iz Jakarte identificira 5 prioriteta **promicanja zdravlja** u 21. stoljeću:
 - Promicati društvenu odgovornost za zdravlje
 - Povećati ulaganja u razvoj zdravlja
 - Ojačati i proširiti partnerstvo za zdravlje
 - Povećati kapacitet zajednice i opunomoćiti pojedinca
 - Osigurati infrastrukturu za promicanje zdravlja

Milenijski razvojni ciljevi

U rujnu 2000. godine, ulaskom u novo tisućljeće obilježeno je usvajanje **UN-ove Milenijske deklaracije** koju je potpisalo 189 zemalja – Millennium Development Goals

PROJEKT "ZDRAVI GRADOVI"

- Korijeni u povelji iz Ottawe-definicija o unapređenju zdravlja: "proces osposobljavanja ljudi da preuzmu kontrolu nad svojim zdravljem i da ga poboljšaju"
- ključna uloga temelja za poboljšanje zdravlja dodijeljena je javnoj politici zdravlja
- da bi projekt bio uspješan i da bi uživao povjerenje građana potrebno je uključiti lokalne strukture

Hrvatska mreža "Zdravih gradova" danas okuplja slijede e gradove, op ine i županije: Crikvenica, akovec, Daruvar, Dubrovnik, Gospi , Hrvatska Kostajnica, Karlovac, Koprivnica, Kor ula, Krapina, Labin, Makarska, Matulji, Metkovi , Opatija, Osijek, Pazin, Pore , Pula, Rijeka, Rab, Sisak, Slatina, Slavonski Brod, Split, Umag, Varaždin, Varaždinske Toplice, Vinkovci, Zadar, Zagreb...

HRVATSKA MREŽA ZDRAVIH GRADOVA

Što je sve dio socijalne medicine?

- Socijalna medicina
- Javno zdravstvo i organizacija z.z.
- Epidemiologija
- Školska medicina
- Mikrobiologija
- Zdravstvena ekologija
- Zdravstvena ekonomika
- Preventivna medicina
- Medicinska sociologija
- ...

Razvoj socijalne medicine i javnog zdravstva

Uvod, osnove, organizacija nastave

Svi grafički i video materijali u ovoj prezentaciji korišteni su isključivo u obrazovne svrhe, a dobiveni su pretraživanjem sadržaja na Internetu. Neki dijelovi prezentacije preuzeti su iz drugih javno dostupnih prezentacija u izvornom ili prilagođenom obliku. Neki materijali su promijenjeni da bolje odgovaraju sadržaju koji predstavljaju. Prezentacija predstavlja stavove autora i nikako ne odražava službene stavove Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Splitu. Autor zahvaljuje svim osobama koje su doprinjele postavljenjem svojih sadržaja na Internet.

Za sva dodatna pitanja obratite se autoru prezentacije na e-mail adresu: Ozren.polasek@mefst.hr

Doc. dr. sc. Ozren Polašek
Katedra za javno zdravstvo

